

НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР
ПО ЗАРАЗНИ И
ПАРАЗИТНИ БОЛЕСТИ

Изх. № ..... 20... г.

Вх. № 2396/18.10.2017 г.

от доц. д-р
Бул. "Янко Сабов" № 28
София 1504, тел: 9446999

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Маргарита Димова Господинова, д.м.**

Катедра „Инфекциозни болести, паразитология и дерматовенерология”

към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна

Относно: Дисертационен труд на **д-р Калина Стоянова Павлова** – докторант самостоятелна форма на обучение по докторска програма „Паразиология и хелминтология“ към отдел „Паразитология и тропическа медицина“ на НЦЗПБ – гр. София на тема „Епидемиологични проучвания и анализ на рискови фактори за разпространението на контактните паразитози във Варненска област“ с научен ръководител доц. д-р Искра Георгиева Райнова, д.м. за присъждане на образователна и научна степен „**Доктор**“ по научната специалност „Паразитология и хелминтология“.

Процедура по защитата:

В качеството си на член на научното жури съгласно заповед № 317/25.09.2017 г., издадена от Директора на НЦЗПБ, съм определена да изготвя становище по процедура за придобиване на образователна и научна степен „**Доктор**” с кандидат **д-р Калина Стоянова Павлова**.

Кратка житейска и професионална биография на докторанта:

Д-р Калина Стоянова Павлова е родена на 27.03.1976 г. в град Варна. Висше медицинско образование придобива през 2001 година, дипломирайки се в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ в родния си град. Професионалния си опит стартира като помощник ОПЛ към „АИП-ПМП Д-р Бойка Тунчева”, а от декември 2001 година е назначена за ординатор по паразитология към МУ – гр. Варна. От март 2002 г. започва работа като асистент към катедра „Инфекциозни болести, паразитология и дерматовенерология” на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” и до момента работи там. През 2006 г. успешно придобива специалност „Медицинска паразитология“. През годините тя се усъвършенства чрез посещения на курсове за следдипломно обучение, в това число за компютърна грамотност, работа със системата за обучение Backboard и др. Владее на много добро ниво английски език и говоримо руски език.

Преподавателската дейност на д-р Стоянова е свързана с провеждането на практически упражнения по медицинска паразитология на студенти по медицина българоезично и англоезично обучение. Преподавател е и на студентите от специалностите медицински лаборант, акушерка, медицинска сестра и инспектор обществено здраве.

Д-р Стоянова има добра публикационна активност. Шест от публикациите ѝ са свързани с темата на дисертационния труд, а научните ѝ разработки са върху актуални за медицината и в частност паразитологията и епидемиологията на заразните заболявания теми, публикувани както у нас, така и в чужбина. Член е на Българското паразитологично дружество, Асоциацията на лекарите-паразитолози в България и Българския лекарски съюз.

Актуалност и значимост на дисертационния труд:

Чревните паразитни инвазии заемат около 40% от паразитозите сред хората, а по-уязвима група е детскоюношеската. Поради тяхното широко разпространение сред населението на страната темата за чревните паразитози с контактнобитов път на предаване е изключително актуална, както в научноизследователски, така и в практически аспект.

В настоящия момент климатогеографските, социалноикономическите условия и активните мероприятия за профилактика и контрол на паразитните заболявания са довели до ограничаване на геохелминтозите (аскаридоза и трихоцефалоза) и тениаринхозата до единични случаи сред населението на Варненска област. Това прави контактните паразитози (ентеробиоза, хименолепидоза, гиардиоза) и тези със сходен път на предаване (бластицидоза и криптоспоридиоза) най-честите чревни паразитози в региона. В допълнение, поради безсимптомното протичане и неспецифична симптоматика голяма част от инвазираните лица не търсят активно лекарска помощ, поради което дълго време остават „скрити“ източници на инвазия. По този начин се увеличава рискът за опаразитяване както на здравите лица, така и на уязвимите групи на новородените, кърмачетата и лицата с имуносупресия, поради опортюнистичния характер на по-голяма част от проучваните нозологични единици.

Работата на д-р Стоянова представлява един сериозен, актуален и широко обхванат анализ на тенденциите за разпространение на чревните паразитози с контактнобитов път на предаване, а използваният съвременен епидемиологично-статистически подход позволява разкриването на значението на редица показатели (възраст, пол, местоживеене, професия и др.), като рискови фактори за разпространението им сред населението на Варненска област.

Структура и анализ на дисертационния труд:

1. Съдържание:

Дисертационният труд е организиран съобразно стандартните изисквания. Върху обем от 197 страници са представени 16 таблици, 72 фигури и 4 приложения, последното съдържащо 36 фотомикрографски изображения. Общият брой на използваните литературни източници възлиза на 398, от които 130 са на кирилица, а 268 на латиница. От тях 46,5 % (185) са от последните 10, а 22% (90) – от последните 5

години, което отразява международната актуалност и значимост на разисквания проблем.

2. Литературен обзор, цел и задачи:

Въведението е кратко и насочващо. Литературният обзор заема адекватна част (48 страници) от обема на дисертацията и е представен в логическа последователност, с изчерпателен характер по отношение на информацията, достъпна в национални и международни медицински източници. Това отразява способността на докторантката да открива, анализира и резюмира наличните данни по посочения проблем. Систематизирано са проучени научните трудове на българските паразитолози, работили по въпросите на епидемиологията на чревните паразитози от средата на миналия век до настоящия момент и наличната отчетна информация на РЗИ, НЦЗПБ и др., което показва задълбочените познания на д-р Стоянова относно епидемиологията и разпространението на проучваните заболявания.

Целите и задачите са адекватни, логични и правилно формулирани според темата на дисертационния труд.

3. Материали и методи:

Материалите и методите са адекватно подбрани, в обем достатъчен за реализиране на поставените цели. Чрез съвременни диагностични методи самостоятелно от дисертанта са извършени 171 308 изследвания за чревни паразити на широк контингент от пациенти (56 060 лица) от Варненския регион. Проведеното срезово епидемиологично проспективно проучване обхваща дълъг 10-годишен период, а извадката от изследвани лица отговаря на разпределението на населението във Варненска област по местоживееене, което доказва нейната репрезентативност. Получените резултати са обработени чрез съвременни математико-епидемиологични методи на корелационен и регресионен анализ, което позволява да се направят както сравнения и оценка на хипотези, така и точно количествено определяне на „риска за опаразитяване“ при различните изследвани групи (по пол, възраст, местоживееене, професии и т.н.). В допълнение, правилно са организирани и три експеримента тип „случай – контрола“, с еквивалентни по обем и възрастова структура контролни групи, като опитът да се оцени разпространение на *Cryptosporidium spp.* и останалите чревни паразити сред избраните рискови групи се извършва за първи път у нас.

4. Резултати и обсъждане:

Собствените проучвания в раздел „Резултати и обсъждане“ са представени систематизирано по нозологични единици, като са изследвани множество величини и показатели. Десет-годишният период на епидемиологичното проучване е позволил да се разкрият не само моментни показатели, но и по-рядко изучавани динамични величини, като годишни колебания в екстензията и заболяемостта, прогресивни и

регресивни тенденции, сезонност и др. Резултатите са прецизно сравнени с информацията на регионално, национално и световно ниво, което от една страна потвърждава актуалността и репрезентативността на получените данни, а от друга позволява да се направи цялостна задълбочена оценка за разпространението и тежестта на чревните паразитози у нас и в изследвания регион.

Част от особено актуалните и значими резултати включват: разкритата тенденция за нарастване на заболяемостта от ентеробиоза във Варненския регион с идентифициране като основен рисков фактор отглеждането на децата в организирани ДЗ и определянето на най-уязвимата група – във възрастта 10-14 г. За гиардиозата се открива спад в разпространението ѝ в региона, като и тук са посочени новооткрити рискови групи – младата възраст от 20-35 г. и възрастните мъже; направени са и прогнозни предвиждания за бъдещия ход на заболяемостта при двете паразитози в регионален и национален план за следващите 10 години; за първи път се прави подробен анализ на географското разпространение на чревните паразитози с картографиране на случаите в различните населени места и оценка на риска според вида и големината на населеното място. От значение за епидемиологията на заразните заболявания в региона е и доказаната лятно-есенна сезонност при чревните протозоози (гиардиоза и бластоцистоза), която представлява повишен риск за заразяване на българските и чуждестранните граждани, пребиваващи в региона по повод туризъм и курортолечение.

За първи път се извършва подробен анализ на разпространението на чревните паразитози сред възрастната част от населението, а като резултат с висока научно-практическа стойност определям оценката на професионалния риск в контролираните от Наредба № 15, ДВ бр.57/2006 г. професии. Докторантката доказва завишена вероятност за опаразитяване при лицата, работещи в детските заведения на областта и в секторите за производство на хранителни продукти.

Като резултати с особено ценен научнопрактически характер определям и данните от микропроучванията тип „случай – контрол“ сред хоспитализирани и амбулаторно изследвани лица с диария, където се установява висок процент на откриваемост и широк спектър на чревните паразити като причинители на гастроинтестиналната симптоматика. Описват се и първите случаи на клинично изявена криптоспоридиоза и безсимптомно носителство на *Cryptosporidium spp.* сред хората във Варненска област.

5. Изводи и приноси:

Ясно отграничените и формулирани изводи отговарят изцяло на поставените задачи. С това д-р Стоянова допринася за детайлно разкриване на епидемиологията, спектъра на разпространение и рисковите фактори, определящи екстензивността на контактните чревни паразитози във Варненска област. От формулираните приноси шест са с оригинален и два с потвърдителен характер. Като особено ценен определям

разкрития спектър на опаразитяване с чревни патогени при хоспитализираните и амбулаторно изследваните лица с диария.

Заклучение:

Представеният за защита пред Научното жури дисертационен труд на тема **„Епидемиологични проучвания и анализ на рискови фактори за разпространението на контактните паразитози във Варненска област“** е в напълно завършен, добре структуриран и оформен вид, съобразен с изискванията за придобиване на образователна и научна степен **„Доктор“** към МУ – Варна.

Базирайки се на посоченото дотук, напълно убедено препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да гласуват с **„ДА“** за дисертационния труд и да присъдят на дисертантката **д-р Калина Стоянова Павлова** образователната и научна степен **„Доктор“**.

Дата: 11.10.2017 г.

МУ – Варна

Изготвил:.....

/доц. д-р Маргарита Господинова, дм/